МБШТӨВ-ГАНДАНТЭГЧЭНЛИН ХИЙД

ЦОГТ ЦАГИЙН ХҮРДЭН БУРХАНЫ ИХ АВШИГ

НОМЫН АЙЛДВАРЫН УНШЛАГА

УЛААНБААТАР ХОТ
2024 он

МБШТӨВ-ГАНДАНТЭГЧЭНЛИН ХИЙД

ЦОГТ ЦАГИЙН ХҮРДЭН БУРХАНЫ ИХ АВШИГ

НОМЫН АЙЛДВАРЫН УНШЛАГА

УЛААНБААТАР ХОТ
2024 он

Эмхэтгэн боловсруулсан:
МБШТөв-Гандантэгчэнлин хийдийн дэд хамба, гавж **С.Гантөмөр**

Хэвлэлийн эх бэлтгэсэн: **С.Гансүх, Б.Отгонбаатар**

Цаасны хэмжээ: 176х250мм
Хэвлэлийн хуудас: 4х.х.
Тоо ширхэг: 20.000ш

"Сэлэнгэпресс" ХХК-ийн хэвлэх үйлдвэрт хэвлэв.
2024 он

Бурхан багш

Цогт цагийн хүрдэн бурхан

Цогт цагийн хүрдэн бурханы хот мандал

Намжү вандан

Тэгсүм жүдэ шийдүй лүндог чой
Лэгсүн тавжий дова ёнсү дол
Гэдий дүйсүм дэшэг срайжай жи
Задмон дүвдан дамчой зинчир ой
Чогсүм жинлав дэнбрэл милүй түү
Лэгмон дүвнай санжай нюртов шог.

ШАВДАН СОЛДЭВ "РАВЖАМ ЖАЛВА"-МА

Дээрхийн гэгээнтэний өлмий бататгах залбирал

Равжам жалвий сансүм малүй ба
Гандүл жирян чарви жүнпрүл гар
Сридши гэлэг гүнжүн идшин нор
Ойжүд динжан ламий цогнам ла
Дагжаг дүншүг дагбу солдэв на
Ганжан гонбу Данзин жамцо еэ
Гү цэ мишиг галжар равдан жин
Шэддон лхүнжи дүвбар жинжи лов
Чойен гүнсал чоддан нямжүг би
Дүлбрал дэчэн эши жүми брин
Данмэд дэндан дэнбий жинхор дү
Шарвий идам лхацог тамжад ла
Дагжаг дүншүг дагбу солдэв на
Ганжан гонбу Данзин жамцо еэ
Гү цэ мишиг галжар равдан жин
Шэддон лхүнжи дүвбар жинжи лов
Бандог ёндан лхүнзог прэнлай жи
Нанва дохам жамцор дагзэн бий
Панзад довжү ава лха еэ лха
Равжам дүйсүм жалва тамжад ла
Дагжаг дүншүг дагбу солдэв на
Ганжан гонбу Данзин жамцо еэ
Гү цэ мишиг галжар равдан жин
Шэддон лхүнжи дүвбар жинжи лов
Жигдэн сүм ла гангий эйдол шин
Чогдү шива намжан норвү дэр

Сагмэд миёо гүнсан гэвий бал
Тэгсүм дамбий чойжи цогнам ла
Дагжаг дүншүг дагбу солдэв на
Ганжан гонбу Данзин жамцо еэ
Гү цэ мишиг галжар равдан жин
Шэддон лхүнжи дүвбар жинжи лов
Сридби прүлхор жомла чэба ви
Дэндон онсүм жалви эши жан
Намтар доржэ донла мичэд ба
Ригдол пагби гэндүн тамжад ла
Дагжаг дүншүг дагбу солдэв на
Ганжан гонбу Данзин жамцо еэ
Гү цэ мишиг галжар равдан жин
Шэддон лхүнжи дүвбар жинжи лов
Хажод шиндан найюүл дүртод дү
Дэдон нямжар ролви зэджо ей
Налжор ламсан дүвла догзад бий
Найсүм бавү хандо цогнам ла
Дагжаг дүншүг дагбу солдэв на
Ганжан гонбу Данзин жамцо еэ
Гү цэ мишиг галжар равдан жин
Шэддон лхүнжи дүвбар жинжи лов
Доржэ чанги гаадаг чагжа дүд
Мибрал ралви тоддү нэргод най
Дандан данзин жонви түзал жан
Ейши жандан дансрүн жамцо ла
Дагжаг дүншүг дагбу солдэв на
Ганжан гонбу Данзин жамцо еэ
Гүцэ мишиг галжар равдан жин
Шэддон лхүнжи дүвбар жинжи лов
Дэдар лүмэд жавжи чогнам ла
Шүгдаг ниннай гүйби солдэв тү
Мисад нигми сүг үү равнар ви
Дагсог ганжон дови гонжиг бү
Агван лувсан Данзин жамцо чог
Сансүм мишиг мижүр минүв бар

Шомшиг ёнбрал доржэ нинбуу тир
Галва жамцор ёомэд дагдан шог
Равжам жалва гүнжи задбий хүр
Ниндов прагбар сүнвий лавчэн жи
Прэнлай гүнпан норвү нинбу жан
Шэдба жишин лхүнжи дүвжүр жиг
Дэтүй зогдан галсан намхай го
Лүйжан алсо жиддү дагдол шин
Түвдан чогдүй гүндү равдар вий
Гэцан сридши зэмор жайжүр жиг
Чагна бадмоо жинлав дүдзэ жүн
Дагсог нинги сүнсү дагмин жин
Гаашин дүвби чодбий равнен най
Гүнсан жодчог жамцо тарсон шог
Маджүн срайжай жалвий жинлав дан
Дэнбрэл лүва мэдби дэнба дан
Дагги лхагсам дагби түдов жи
Монби донгүн дэлэг нүрдүв шог

ШАДВАН МОНЦИГ ДАНСРОН ДҮВБИЙ ЯН НЯН ШЭЙЖАВА ШҮГСО

Богд гэгээний өлмий бататгах залбирал

Мрайва дамэд дончог Нимий нэн
Бандүв жүдүн жамгон Зонхаба
Жалвий ванбу Соднамжамцо сог
Жавнай дамба намжий гэлэг зол
Түгжэ гагба мэдбий дүйжи брин
Чимэд дүдзи балдү чагба лай
Даняай шингий цэеи лхацогжий
Дагдан дүвбий ойдүв дэндир зол
Довий залаг нимий нэнжи дан
Зинла дабрал цүнба мэдба еи
Чэнрав жамбал намбар ролвий дэ
Чойжи ванчүг шавла солван дэв
Бандог нямнид овур рожиг жан
Түгжэд задбий даггир шэйба еи

Жанчог чэнбу хоржи жалхам сү
Дэший балжи жэдбор шавдан сол
Ниг-ай мүнбий магрүм чэртив бий
Жигдэн жидан живраг хорюүл дү
Дамэд принлай дүйсү минба еи
Довий алсо чэнбор шавдан сол
Равжам сүнрав гүнла даггүй жи
Жорвий тойсам гомбий патар жод
Чадзод зомбий задба багмэд бий
Чогбрүл данбий балдү шавдан сол
Намдаг тимжи саши занма ла
Шилхаг нюгү лодог намбар пэл
Лавсүм пагнор дүнжи зодзин бий
Тарвий дэдбон чэнбор шавдан сол
Чирү лүй аг нэдом сосор тар
Нандү шивий таабан жанчүв сэм
Санвар римний налжорла шолвий
Түвдэн ёнжи балдү шадван сол
Хайбий зүнба мачал Лүеи шав
Зүнбий хайба мамон Нэвархор
Хайзүн санбу Лувсанжалва ой
Гүндүй норвүү овур шавдан сол
Ёнзог данбий хало жүрва еи
Савсүн жэва а-бий чойжи дүн
Гандүл галвар нянбий сридший ман
Донхан чойжи ванбур шавдан сол
Чинан шансүм дүйжи хорло еи
Миндол савлам жорва дүгги тид
Жонхай дүвжүд Жому нанба еи
Данбий дагбу чэнбур шавдан сол
Дагдү шандон хона ла шолвий
Жизад Чагнабадмуу шэдба гүн
Жисрид намхай найба дэсрид дү
Дүвбий сэмбаа чэнбүр шавдан сол
Мажиг додбий хамжи ванчүг май
Дандо жидан жэбраг хорюүл жи

Чэйчэр нигмий гүдцог диргон ла
Намший принлай гаджиг маеэл шиг
Чогсүм жалва жамцоо жинлав дан
Дансрүн магсор жалмуу принлай жий
Дэдар монбий донгүн малүй ба
Гэгмэд жэдоо балдү дүвбар шог

ШАВДАН СОЛДЭВ "ЧИМЭД ДҮВБИЙ ДЭНЦИГ" ШҮГСО

Жадо ринбучэ багшийн өлмий бататгах залбирал.

Пүнцог лэгзад вүмжи чүдэр лай
Лэгтон цэеэ давдон вар-а гү
Данбий чимэд цэеэ чогжинбий
Багмэд дэчэн шинги гонбу жон.
Жалгүн еэшэ чойпүн жигдүби
Донни сампэл жилхор жамцо даг
Чогги дүлви дойгар энидби
Омцар сүмдан чэнбор солва дэв.
Галсан намдэн түвби ванбу ей
Данба ёнзог зинчир самшин дү
Жамбал үрмриг намрол чойжи жэ
Пандэ жүннай ванчүг шавдан сол.
Мантой чүлүн данмэд лэгдүй шин
Сам жүн ринчэн сэржи чүрвүр дам
Гомби динсав бовби лавпрэн ёо
Намдан чойжи жамцо шавдан сол.
Хайзүн дүвби чарбрин халон диг
Чад зод зомбий дүвчир самбо ей
Дандо пандэ зогдан сарви шин
Жайзад дэнчог ванбу шавдан сол.
Чэнбий шэжа гүн сиг бандида
Зэвий дохам жэзин түнжэ жан
Нүбай дон ни гүнжүн дүвби ван
Цүн мэд балдан лама шавдан сол.
Намжод гэла шарий ботошин.
Нинжэ вадан гарбу гүндү ёо
Задтин лүнги жигдэн гүнгар жэд

Дамэд донби ванчүг шавдан сол.
Пүлжүн цүлтим дамбий бал ёндан
Пүлжүн хорло сүмжи задтин жай
Пүлжүн гүцэ шавбад юүнданбий
Пүлжүн принлай чогсүм срүн мий дүв.
Багеэ жалва жамцо жинлав дан
Сам еэ жүнбрай дэнбрэл лүмэд тү
Дан еэ еэд жан гонди шавданби
Та еэ жинлав даши юүнвар шог.

ЖИНЛАВ ЧОГЗОЛМА

Жинлав цогзол заржүд лама дан
Ойдүв чарвэв идам шито лха
Барчад гүнсэл хандо чойсрүн ла
Госүм гүйба чинбу чанцалло.
Ойшам иджи брүлвий чодбий цог
Намхай чаврид ёнсү гандэ вүл.
Тогмэд найсаг дигдүн шагшин дом.
Жэпаг жинэд гэла жэ-и-ран.
Савжай чойжи хорло горвар гүл.
Хортаа сриддү даншүг солван дэв.
Дицон малүй гэвий пунбу нам
Дүйсүм срайжай жалвий ёнмон шин
Догүн мариг мүнба гүнсан дэ
Гүнчэн эшэй нанва жайчир-ой.
Чэрниг мүнчэн лхагбар дивба еэ
Дагжаг дүй-ан дола түгжэ жав.
Лай-ан нёнмон брайвүү дүймин бий
Нацог дүг-ал мэчэн гүнши най
Панцүн хонбрал жамзэй идтүн бий
Дэлэг пүнцог жайвар заддү сол.
Жовшиг жовшиг лүйва мэдбий гон
Сигшиг сигшиг цадмэд түгжэ дэр
Маел маел онжи түгдам нян
Гоншин гондэ нүрва нидду жов
Жалдан ни-од чогжүр жайва дан

Догүн дэжид балла дагжод жин
Дивжан цогзог гүнчэн гонпан ла
Нүршин нүрва нидду ригжүр жиг
    Лама чогсүм дэнбий жинлав дан
    Чойен жүрмэд дэнбэрэл лүмэд тү
    Дагсог мойба чойрсрүн прайлай жи
    Рэбрай таадаг идшин дүвбар шог
Жавгүн дүйваа лама жинлав жи
Найгав тартүг гүдба гүнши най
Сриддан шивий лэгцог лхүндүв бий
Пүнцог балла ролвий даши шог.

ЖАМБАЛ БАВУУ ЖИДАР ЧЭНБА ДАН
ГҮНДҮСАНБУУ ДЭ ЯН ДЭВШИН ДЭ
ДЭ ДАГ ГҮНЖИ ЖЭЙСҮ ДАГ ЛОВ ЧИР
ГЭВА ДИ ДАГ ТАМЖАД РАВ ДҮ О
    ДҮЙСҮМ ШЭГБИЙ ЖАЛВА ТАМЖАД ЖИЙ
    ОВА ГАНЛА ЧОГДҮ АГБА ДЭЭ
    ДАГ-ГИ ГЭВИЙ ЗАВА ДИ ГҮН ЖАН
    САНБУ ЖОДЧИР РАВДҮ ОВАР ЖИ
ГЭВА ДИЕИЙ НЮРДҮ ДАГ
ЛАМА САНЖАЙ ДҮВЖҮР НАЙ
ДОВА ЖИГ ЖАН МАЛҮЙБА
ДЭ-ЕИ СААЛА ГОДБАР ШОГ
    ГАНРИ РАВИЙ ГОРВИЙ ШИНХАМ ДИР
    ПАН ДАН ДЭВА МАЛҮЙ ЖУНВИЙ НАЙ
    ЖАНРАЙСИГ ВАН ДАНЗИНЖАМЦО ЕЭ
    ШАВБАД СРИДТАА БАРДҮ ДАНЖҮРЖИГ
ЖАНЧҮВ СЭМЧОГ РИНБУЧЭ
МАЖЭЙБА НАМ ЖЭЙ ЖҮР ЖИГ
ЖЭЙ НЯМБА МЭДБАР ЯН
ГОННАЙ ГОНДҮ ПЭЛВАР ШОГ
    ПА МА СЭМЖАН ТАМЖАД ДЭ ДАН ДАНЖҮРЖИГ
    АНДО ТАМЖАД ДАГДҮ ДОНВА ДАН
    ЖАНЧҮВ СЭМБАА ГАННА СҮ ШҮГБА
    ДЭДАГ ГҮНЖИ МОНЛАМ ДҮВЖҮР ЖИГ

ЖИНДАГ ХОРДАН ЖАЙНАМЛА
ЦЭ ДИР САМБИЙ ДОНДҮВ НАЙ
БАРЧАД ШИ НАЙ ДАШИБА
САМБА ЧОЙШИН ДҮВБАР ШОГ

Мигмэд зэви дэрчэн жанрайсиг
Димэд чэнби ванбу жанби ян
Дүдбүн малүй жомзад санви даг
Ганжан хайви зүгжан зонхава
Лувсандагби шавла солвандэв.

Орчуулга:

ЖҮНЧАГ СҮМБА

/Бурхан багшийн магтаал мөргөл/

Аяа түүнчлэн ажирсан, дайсанаа дарсан, үнэнхүү төгс гэгээрсэн, ухаан хийгээд өлмий төгс, амгалан заларсан, ертөнцийг болгоогч, төрөлхтөнийг номхотгох жолоог залуурдагч, зүйрлэшгүй, тэнгэр ба хүмүүний удирдагч, Ялж төгс нөгчсөн бурхан, ачит багш цогт ялгуусан Шагжаан чадагч тан дор мөргөмүй. Тахимүй. Итгэмүй.

Хүмүүний эрхэм та мэндлэхдээ
Хөрст дэлхий дээр долоо алхаад
Энэ ертөнцөд би дээд нь хэмээсэн
Эхнээсээ мэргэн тан дор мөргөмүй.

Асар ариун дүрст тийн арилсан лагшинтай
Үлэмж алтан уул мэт билиг ухааны далай
Алдар цуу нь гурван ертөнцөд ч дуурссан
Итгэлийн дээдийг олсон тан дор мөргөмүй.

Төгс шинжийг агуулсан тэргэл саран нигуур
Тунамал алтан өнгөт тан дор мөргөмүй
Тоосноос хагацсан нь сансарт таниас өөр үгүй
Тэнцэш үгүй айлдагч тан дор мөргөмүй.

Асар нигүүлсэнгүй төгс итгэл
Аливаа бүхнийг болгоон үзүүлэгч
Төгс буянт эрдмийн далай
Түүнчлэн заларсан дор мөргөмүй.

Ариунаар шунал тачаалаас хагацуулагч
Ариун буянаар муу заяанаас гэтэлгэгч
Орь ганц үнэмлэхүй дээд болсон
Амарлиулагч дээдийн номд мөргөмүй.

Орчлонгоос гэтлээд гэтлэх мөрийг үзүүлэгч
Ариун суртгаал дор машид оршигч
Орны дээд эрдэм төгөлдөр
Ачит хуврагуудад бас мөргөмүй.

Багахан хилэнцийг ч эс үйлдэн
Буяныг хотол чуулган болгож
Өөрийн сэтгэлээ огоот номхруулах
Энэ нь Бурханы шашин мөн.

Од, бүрэлзэлгээ, зул хийгээд
Илбэ, шүүдэр, усны цэврүү ба
Хуурамч зүүд, гилбэлгээн, үүл мэт
Хуран үүдэгсдийг тэр мэт үз.

Энэхүү буянаар хамгийг айлдагчийн
Хутгийг олоод, гэмийн дайсныг номхотгож
Өтлөх, өвдөх, үхэхийн давалгаа хямарсан
Сансарын далайгаас амьтныг гэтэлгэх болтугай.

БИЛГҮҮНИЙ ЗҮРХЭН СУДАР [ШЭРНИН]

Энэтхэг хэлэнд: Бхага вади бранза барамида хри даяа.
Түвэд хэлэнд: Жом дан дай ма шэйраб жи парол дү чин бий нинбу.
Монгол хэлэнд: Ялж төгс нөгчсөн эх билгүүний чанад хязгаарт хүргэгчийн зүрхэн.

Нэг хэсэгт.

Хутагт чухаг дээд гуравт мөргөмүү.

Ийн хэмээн би бээр сонссон нэгэн цагт, Ялж төгс нөгчсөн Хааны харш тасын цогцост ууланд, гэлэн санваарт ихэс хуврагууд хийгээд бодьсадвын ихэс хуврагууд лугаа хамт нэгнээ оршин байх тэр цагт Ялж төгс нөгчсөн "гүн үзэгдэл" хэмээх номын тийн тооны самадийд тэгш оршин байв. Мөн тэр цагт бодьсадва махасадва хутагт Мэлмийгээр болгоогчийн эрхэт баялаг ч билгүүний чанад хязгаарт хүргэгч гүн явдал түүнийг нэн үзсэн бөгөөд таван цогц тэдгээрт ч өөрийн чанараар хоосон гэдгийг нэн үзсэн авай. Тэгээд бурханы хүчээр нас лугаа төгс Шаарийн хөвүүн бээр бодьсадва махасадва

хутагт Мэлмийгээр болгоогчийн эрхэт баялаг дор ийн хэмээн өгүүлбэй:

- Язгуурын хөвүүн юмуу язгуурын охин алин нэгэн билгүүний чанад хязгаарт хүргэгч гүн явдлаар явахыг хүсэгч тэр бээр хэрхэн суралцан үйлдэх вэ? Тийн хэмээн өгүүлмэгц, бодьсадва махасадва хутагт Мэлмийгээр болгоогчийн эрхэт баялаг бээр нас лугаа төгс Шаарийн хөвүүнд ийн хэмээн өгүүлбэй:

- Шаарийн хөвүүн ээ, язгуурын хөвүүн буюу язгуурын охин алин нэгэн билгүүний чанад хязгаарт хүргэгч гүн явдлаар явахыг хүсэгч тэр бээр энэ мэт нэн үзэн үйлдэх бөгөөд таван цогц тэдгээрийг ч өөрийн чанараар хоосоныг нэн үнэнхүү даган үзмүй. Дүрс хоосон бөлгөө. Хоосон чанар дүрс болой. Дүрснээс хоосон чанар тусдаа бус. Хоосон чанараас ч дүрс тусдаа бус болой. Түүнчлэн сэрэхүй хийгээд хуран мэдэл, хуран үйлдэхүй, тийн мэдлүүд хоосон болой. Шаарийн хөвүүн ээ, тийнхүү юмс бүгд хоосон чанар буюу бэлгэ чанар үгүй, эс үүсэх, эс устах, хир үгүй, хир лүгээ хагацах үгүй, хасагдах үгүй, дүүрэх үгүй болой. Шаарийн хөвүүн ээ, тийм учраас хоосон чанарт дүрс үгүй, сэрэхүй үгүй, хуран мэдэл үгүй, хуран үйлдэхүйнүүд үгүй, тийн мэдэл үгүй, нүд үгүй, чих үгүй, хамар үгүй, хэл үгүй, бие үгүй, сэтгэл үгүй, дүрс [ийн төрөн түгэхүй] үгүй, дуу үгүй, үнэр үгүй, амт үгүй, хүртэхүй үгүй, юм үгүй болой. Нүдний язгуур үгүйгээс сэтгэлийн язгуур үгүй, сэтгэлийн тийн мэдлийн язгуурыг хүртэл ч үгүй бөлгөө. Мунхаг үгүй, мунхаг барагдах үгүйгээс өтлөх үхэх үгүй, өтлөх үхэх барагдах хүртэл ч үгүй болой. Түүнчлэн зовлонт хийгээд бүхэн гарагч, хорихуй хийгээд мөр үгүй, бэлгэ билиг үгүй, олох үгүй, үл олох ч үгүй болой. Шаарийн хөвүүн ээ, тиймээс бодьсадва нар олох үгүйн тул билгүүний чанад хязгаарт хүргэгч гүн үүнд шүтэн орших бөгөөд сэтгэлд түйтгэр үгүй хийгээд айдас үгүй ба чанх буруугаас машид гэтлээд гаслангаас нөгчсөний эцэст хүрэх бөлгөө. Гурван цагт илт оршиссон бурхан бүгд ч билгүүний чанад хязгаарт хүргэгч гүн үүнд шүтээд дээр үгүй үнэнхүү туулсан бодид илт туулж бурхан болсон юм. Тиймийн тулд билгүүний чанад хязгаарт хүргэгчийн тарни, их ухааны тарни, дээр үгүйн тарни, тэнцэш үгүй лүгээ тэнцүүлэн үйлдэгч тарни, зовлон бүгдийг машид амарлиулан үйлдэгч тарни, худал бусын тулд үнэнд мэдэн үйлдэх учир билгүүний чанад хязгаарт хүргэгчийн тарни,

Өгүүлрүүн:

Дадята гадэ гадэ бара гадэ бара сам гадэ бодхи суахаа.

Шаарийн хөвүүн ээ, бодьсадва махасадва бээр тэр мэт гүн билгүүний

чанад хязгаарт хүргэгчид суралцан үйлдсүгэй.

Тэгтэл Ялж төгс нөгчсөн самади түүнээс босч,

- "Сайн сайн. Язгуурын хөвүүн ээ, тэр түүнчлэн болой. Язгуурын хөвүүн ээ, тэр түүнчлэн тул таны хэрхэн үзүүлсэн түүнчлэн гүн билгүүний чанад хязгаарт хүргэгчийг бясалган үйлдээрэй. Түүнчлэн заларсанууд ч даган баясмуй" хэмээн бодьсадва махасадва хутагт Мэлмийгээр болгоогчийн эрхэт баялаг дор "Сайшаал"-г хайрлав. Ялж төгс нөгчсөн бээр тийн хэмээн зарлиглахуйд, нас лугаа төгөлдөр Шаарийн хөвүүн ба бодьсадва махасадва хутагт Мэлмийгээр болгоогчийн эрхэт баялаг хийгээд хамаг лугаа төгөлдөр нөхөр тэдгээр болон тэнгэр, хүмүүн, асура, үнэр идэшт сэлтийн ертөнц бүгд баясаж, Ялж төгс нөгчсөний зарлигийг илтэд магтвай.

Ялж төгс нөгчсөн эх билгүүний чанад хязгаарт хүргэгчийн зүрхэн хэмээгч их хөлгөн судар төгсвэй. Энэтхэгийн хамба Бималамидра болон хэлмэрч гэлэн Ринчэндэ бээр хөрвүүлсэн хийгээд их ариутган хөрвүүлэгч гэлэн Намхаа тэргүүтэн бээр ариутгаад нотлон буулгавай.

Хоёр мөргөл

[Төгс гэгээрлийн зам мөрийг суурийг мэдэгч, мөрийг мэдэгч, бүхнийг болгоогч гуравт хураангуйлан мөргөх нь:]

Амарлингуйг эрэгч шарвага нарыг гагц бүхнийг мэдэгчээр чухал амарлингуйд хөтлөн зохиогч алин мөн хийгээд
Амьтанд туслан үйлдэгч нарыг гагц мөрийг мэдэгчээр ертөнцийн тусыг бүтээн үйлдүүлэгч алин
Алин түүнийг үнэнхүү олсоноор Чадагч нар байдал бүхэн төгс элдэв үүнийг зарлигласан
Авралт шарвага, бодьсадвын чуулган сэлт, бурханы эх түүн дор мөргөмүй.

[Бурхан багшид хоосон чанар шүтэн барилдлагыг номлосоны үүднээс магтан мөргөх нь:]

Алин бээр шүтэн барилдаж гарсан
Устах үгүй, үүсэх үгүй
Тасрах үгүй, үргэлжлэх үгүй
Ирэх үгүй, одох үгүй
Тусдаа утгат бус, нэг утгат бус
Цацралыг чухал амарлиулсан, амарлингуйг үзүүлсэн
Төгсгөсөн бурхан өгүүлэгч нарын дээд
Түүн дор би бишрэнгүйгээр мөргөмүй.

Ялж төгс нөгчсөн цогт Цагийн хүрдэнд шүтсэн багшын егүзарыг зургаан хуваарьт егүзар луга барилдуулан анхааран авах ёс галбирвасан модны хонгорцог хэмээгч оршивой.

(Дүйнхорын түндүг зөвхөн том үсгээр бичсэнийг унших ёстой)

Наму гүрү шри Калазагаряа

Их амгалангийн очрыг байдал үгүй их мутарлагт

Ашид тэгш учруулсан анхны бурханд мөргөөд

Ихэд гүнзгий багшын егүзар зургаан хуваарьт луга

Авцалдуулан анхааран авах ёс үүнийг аривдуулъя

Өөрийгөө хөгжүүлэхийг хүсэгч нарын үйлдэх зүйл нь зөвхөн энэ насны аз жаргал төдийд шимтэн шунаад амьдрах бус энэ хойдын ашдын их хэрэг нэгнийг бүтээх хэрэгтэй. Ашдын гол зорилгыг бүтээх нь ч хоосон чанар болон нигүүлсэнгүй сэтгэлийн мөн чанарт гэгээрлийн зам мөрд суралцах хэрэгтэй. Түүнд (суралцахад жинхэнэ номын багш буюу) билэг чанар төгөлдөр буяны саданг санаа үйлдэл хоёрын үүднээс ёсчлон шүтээд, багшын егүзарыг мөрийн амин судал (гол бясалгагдхуун) болгох нь зайлшгүй хэрэгтэйгээр үл барам дээд хоёр дандарын аймгийн хот мандалд ороод авшигийг хүртэгч нар бээр үндсэн болон гишүүн тангараг хийгээд санваaруудаа өдөр бүр тухайлан тооцож үйлдэх ёстой ба ялангуяа язгуурын таван бурханы тангарагуудыг (өдөр шөнийн) зургаан цагт эс судлаваас амлашгүй бүдүүн унал болох хийгээд тарний ёсны бүдүүн унал нь ангид гэтэлгэхийн дөрвөн ялагдалыг бүгдийг үйлдсэнээс ч хүнд гэмтэй хэмээн зарлигласан тул зургаан хуваарьт егүзарыг тасралтгүй судлах нь машид хэрэг ихтэй юм. Тиймээс энд Ялж төгс нөгчсөн цогт Цагийн-Хүрдэнд шүтсэн багшын егүзарыг зургаан хуваарьт егүзар лугаа барилдуулан анхааран авах ёсыг горимлон бичие. Үүнийг бүтээгч нь нийтлэг мөрөөр сэтгэлээ сайтар боловсруулсан хийгээд энэхүү Идамын нэн ариун авшигийг (ван) хүртээд, тангараг санваараа ёсчлон сахиад, Цагийн-Хүрдэн бурханы егүзарыг бясалгах ёстой. Бясалгах газрын онцлог нь «бүтээлийн бүлэг»-ээс зарлигласан билэг чанарыг бүрдүүлсэн газарт тоос буртагийг сайтар цэвэрлээд, лагшин зарлиг таалалын шүтээнээ дэлгэсэний өмнө, сэдэл болон эд зүйлсийн башир тэргүүтний гэм лүгээ холилгүйгээр, алин өөрт учирсан (сайн зүйлээр) тахилыг сайтар бэлтгэнэ. Өөрөө даяаны суудалд Бярузаны долоон байдлыг бүрдүүлэн зөв ёсоор суух хийгээд өөрийн эргэн тойронд энэ насны эцэг эхийг голлуулан, хамаг амьтныг огторгуйн энгээр дүүргэж, мөн чанар нь зургаан зүйл тус тусын зовлонг амсан байгаа боловч, гадаад дүр нь хүний байдалтайгаар сууж байна хэмээн бодоод «эхлэл төгсгөлийн хоёр үйл» хэмээн зарлигласаны дагуу эхлээд өөрийнхөө үндсийг ажиглаад, энэ нас болон хойд төрлийн орчлонгийн сайн сайхныг хүсэх, зөвхөн өөрийн гэгээрлийн амгаланг хүсэх зэрэг (доод) сэдлүүдийг арилгаад чөлөө учрал асар их тустай бөгөөд олохуйяа бэрх, үхэл мөнх бус, муу заяаны зовлон, итгэл, үйлийн үр, орчлонгийн

гурван зовлон, зургаан зовлон тэргүүтнийг бясалгаад магад гарах (буюу орчлонгоос уйсах) сэтгэлийг аль чадахаар үүсгэ. Тэгээд өөрийн доройтлоор жишээд огторгуйн энгээр түгсэн эх болсон хамаг амьтад мөнх бусыг мөнхөд барьж, зовлонтыг амгаланд бодож, би үгүйг би-д илтэд шунасаны эрхээр эцэс хязгааргүй орчлонгийн оронд тэнүүчлэхдээ, хатуу ширүүн зовлон санаанд багташгүйг амссаар байгаа хийгээд тэдгээр бүгд ч тэргүүлшгүйгээс (тоолшгүй олон удаа) миний эх болж ачлан тэтгэсэн тэргүүтэн ойр болон холын ач ихтэй ёсуудыг сайтар санаад, тэдгээрийг зовлон болон түүний уг шалтгаан үйл нисванис сэлтээс хагацуулж, амгалан лугаа төгөлдөр болгох үүрэг өөрт оногдож буйг ухамсарлаад, тэдгээр амьтдыг сансар нирваны хязгаарт үл оршсон хослон орохуйн дээд хутагт хүргэхийн тухайд, цөвүүн цагийн энэхүү богинохон насандаа хослон орохуйн хутагыг илтэд олохыг хүссэн хоёр хүсэл төгөлдөр их эрдэнийн бодийн сэтгэлийг сайтар үүсгээд, өөрийн магнайн харалдаа өмнийн огторгуйд аврал итгэлийн орнуудыг увидаснаас номлосоны дагуу сайтар тодруулан бясалгаад, их хөлгөний нийт бусын итгэлийн уг шалтгаануудыг бүрдүүлэн, өөрөө болон өөрийг тойрон хүрээлсэн хамаг амьтан бээр хамтдаа аврал одуулан үйлдэж байна хэмээн сүслээд

Авшигийн дээдийг олгосон багш ба бурхан
Арга билиг ялгашгүй түүний үзүүлсэн ном
Түүнд оршсон хувраг хоёр зүйлд
Тув тунгалаг сүжгээр аврал одуулмой.

Бодь сэтгэлийг үүсгэх нь:

Энэ цагаас бодийг хүртэл
Бодь сэтгэлийг үүсгэх хийгээд
Асар ариун санааг төрүүлж
Би ба би-д барихыг тэвчие.

Хэмээн гурван удаа өгүүлсэнээр итгэл, бодь сэтгэл хоёрыг үндэс лугаа нийлүүлэн магадлаж үйлд. Үүгээр өдөр гурван удаа, шөнө гурван удаа аврал одуулах хэрэгтэй хэмээсэн итгэлийн суртгаал хийгээд Бэрузаны «чухаг дээд гуравт аврал одуулах» тангараг зэрэг сахигдана.

Амьтан бүхэн амгалантай хийгээд /үүгээр Раднасамбава бурханы асрахуйн өглөгийг бясалга/

Аливаа зовлон бүхнээс хагацаж
Амгаланд үргэлж оршихуйд баясан
Тэгш чанарыг тэнцүүлэн бясалга. /үүнийг гурван удаа уншсанаар Раднасамбава бурханы тангараг аюулгүйн өглөг бүрдэнэ/

Амьтан бүгдийг сансар нирваны аюулаас гэтэлгэхийн тулд
Агуу төгсгөсөн бодийг олохыг хүссэн сэтгэлийг

Өнөөдрөөс эхлээд бурханы хутагийг олохыг хүртэл
Амьныхаа тулд ч орхилгүй сэтгэлдээ хадгалж үйлдэе. /үгээр ерөөх (бодь) сэтгэлийг зан үйлээр хүртсэнээс хойш өдөр шөнийн зургаан цагт (бодь) сэтгэл үүсгэх суртгаалаа бясалгана/

Бодь сэтгэлийн санваарыг сэргээх нь: өмнийн авралын орон бурхан бодьсадва нарыг даган өгүүлж байна хэмээн бясалгаад

Багш бурхан бодьсадва нар
Бүгд намайг болгоон соёрх
Ямар мэт урьдын амгалан залрагсад
Янагуух бодь сэтгэлийг үүсгээд
Туст бодьсадвын суртгаал дор
Тэдгээр дэс дараачлан оршсон мэт
Би ч амьтанд туслахын тулд
Бодь сэтгэлийг үүсгэж үйлдээд
Бодьсадвын ариун суртгаалд
Дэс дараачлан суралцаж үйлдэе. Хэмээн гурав уншсанаар бодьсадвын санвараа сэргээгээд авралын орноо хураана.

Өдгөө миний нас үр дүнтэй болов
Хүний төрлийг сайтар олов
Өнөөдөр бурханы язгуурт төрөв
Одоо бурханы хөвгүүн болов. Хэмээн бодь сэтгэлийг үүсгэсний дараа баясалыг бясалгах хийгээд

Одоо би бээр юу болохноо ч
Язгуур зохилдсон үйлийг тууръвиж
Өөгүй ариун язгуур үүнийг
Булингартуулахгүй тэр мэт үйлдье. Хэмээн сэрэмжийг бясалгах бөгөөд энэ хоёроор ерөөх (бодь) сэтгэлийн суртгаалд бодь сэтгэлийн ач тусыг зургаан удаа санах хэрэгтэй хэмээн зарлигласаныг гүйцэлдүүлж байгаа юм.

Тэгээд чуулганы орныг үүсгэх нь:
Цацралаас хагацсан гэгээн гэрэл их мутарлагын агаарт
Чанх өөрийн өмнө үхэшгүй тэнгэрийн уужим мөрд
Солонгын олон өнгө илтэд алаглах мэт
Самантабадрагийн тахилын үүлэн далайн төвд

Сүрт найман булаагчаар өргөгдсөн их эрднийн ширээнд
Сэтгэлд зохистой уснаас төрөгчийн мянган навч дэлгэрсэн
Сар нар раху цагийн галын хот мандалын дээр
Хязгаарлашгүй авралын цогц хэдий чинээ бүгдийг
Нэгд огоот хураасан ачит багш лугаа
Нэгэн чанарт Ялж төгссөн их Цагийн хүрдэн
Индранилаан өнгийг баригч, сүр жавхлан нь бадарсан
Нэг нүүр, хоёр мутартай, хонх очрыг барьсанаар
Арга билиг хослон орсон нийт бусын мөрийг
Илт билэгдсэн гүргүмийн өнгөт, хутаг гавал барьсан
Эх Нацаг-юум лүгээ тэгш учрах ёсоор
Улаан болон цагаан баруун зүүн хоёр өлмийг
Сунгах хумих бүжиглэлээр шулмас ба хатуугийн дээр
Сайтар нэн цэнгэлийн нэг зуун байдлаар гунхалзсан
Олон гайхамшигт чимгээр лагшингаа чимэглэсэн нь
Од гаригийн цомирлогоор огторгуйн хээлэгдсэн мэт
Таван хиргүй гэрэл бадарсаны төвд заларсан
Түүний гурван орон, гурван очирын бурханыг
Төлөөлсөн гэрэл цацарсан үсгийн дүрсээр чимэглэгдсэн
Түүний зүрхний хөрөнгөнөөс цацарсан Очир-хүч
Хосгүй аймшигт сонин элдэв зэвсгийг бариад
Хязгааргүй оронд орших авралын чуулганыг дуудан
Аяа тангарагтан лугаа ялгашгүй нэг болгосоноор
Аврал бүхний хураангуй их мөн чанарт болов.

Энэ нь Ачуваая (Мижодва) бурханы, багшийг барих тангарагыг гүйцэтгэх бясалгал юм.

Тэгээд буян хураах нүгэл арилгах долоон гишүүнтийн нэгдүгээр гишүүн мөргөл нь:

Угаасаа цацралаас хагацсан их амгалант номын лагшингийн
Өөрийн үзэгдэл таван ялгамжаат төгс жаргалын лагшин
Амьтны язгуурын далай болон хувиласан бүжиг зохиол
Гурван лагшин ялгалтгүй багшид бишрэн мөргөе.

Энэ нь бодьсадвын санваарын эхний гэмт үйлээс сэтгэлээ сахих ёс бөгөөд «Багшийн тавин шүлэгт»-ээс «Дээдэд сүжиглэн гурван цагт» хэмээн зарлигласан багшид мөргөх ёс болно.

УМ ялж төгссөн баатарын эрхэт баялагт мөргөе ХУМ ХУМ ПАД
УМ их галавын гал луга тэнцүү гэрэл ХУМ ХУМ ПАД
УМ шанхын титэм барагдашгүй луга төгөлдөр ХУМ ХУМ ПАД
УМ соёо машид яралзсан аймшигт нүүр ХУМ ХУМ ПАД
УМ мянган мутар нь бадарсан гэрэлт ХУМ ХУМ ПАД
УМ дайсаны сүх, цалам далайсан жад ба очирт таяг барьсан ХУМ ХУМ ПАД
УМ барын арьсан дээлийг асаагч ХУМ ХУМ ПАД
УМ утаат их лагшин зэтгэрийг эцэслэн зохиогчид мөргөе ХУМ ХУМ ПАД
УМ ялж төгс нөгчсөн эх Очирт гахайн нүүртэд мөргөе ХУМ ХУМ ПАД
УМ хутагт эх Ухааны эрхэт баялаг гурван орноор үл чадагдах ХУМ ХУМ ПАД
УМ бүднэрийн аюул бүгдийг их очироор дарагч ХУМ ХУМ ПАД
УМ очир суудалд оршигч бусад бээр үл чадагч эрхэнд үйлдэгч мэлмий ХУМ ХУМ ПАД
УМ хилэнт догшин эхийн дүрээр Эсрэнг айлган зохиогч ХУМ ХУМ ПАД
УМ шулмас нарыг айлган хатааж бусадын зүгээс ялсан ХУМ ХУМ ПАД
УМ мунхаруулагч хөшөөгч муужруулагч бүгдээс нэн ялагч ХУМ ХУМ ПАД
УМ очирт гахайн нүүрт их учруулах хүслийн эрхэт эхэд мөргөе ХУМ ХУМ ПАД

Энэ нь Эхийн дандарын авшигийг хүртсэн хүмүүс бээр бурхан болон багшдаа найман шадаар магтаал үйлдэх ёс билээ.

Тэгээд тахил өргөх гишүүн нь:

Сайтар бодьтой бэлтгэж, самадийн цэнгэлээр хувилгасан
Гадаад дотоод нууцын тахилын үүлийг цогцлуулж
Тахилд зохистой эдээр гарын лянхуаг чимэглэсэн
Таатай амгаланг өгөгч хос зургаан охин тэнгэр
Тэргүүтэй нийт ба нийт бусын тахил хийгээд
Бас бие болон төгс эдлэл, буяны чуулганыг
Тачаалгүй, шантралгүй, гурван нөхөр ариуссан сэтгэлээр
Орны дээд ачит багшийг баясгахын тухайд өргөе.

Энэ нь Амугосиди бурханы тахилын тангарагыг үйлдэх ёс мөн.

Энэ үед зав чөлөөтэй бол дэлгэрэнгүй мандал өргөх хийгээд хураангуйлваас

Өөр бусдын бие хэл сэтгэл, төгс эдлэл, гурван цагийн буяны чуулган сэлтийг
Их эрдэнийн сайн мандал, Самантабадрагийн тахилын чуулган болгож
Оюунаар аваад багш, идам, чухаг дээд гуравт өргөмүй
Нигүүлсэнгүйн эрхээр таалаад намайг адислан соёрх
Идам гүрү радна мандала гам ниряа даяа ми.

Энэ нь «Багш тавин шүлэгт»-ээс багшдаа гурван цагт мандал өргө хэмээн зарлигласан суртгаал болой.

Тэгээд (нүгэл хилэнцээ) наманчлах гишүүн нь:

Эс номхорсон сэтгэлийн морь минь тэргүүлшгүй цагаас
Аюулт гурван хорын сэрэмжгүй ундаагаар согтсоноор
Үйлдсэн ба үйлдэхэд оруулсан хилэнц бүгдийг,
Илүүтэйгээр багшийн тааллыг хямруулсан тэргүүтэй
Таван язгуур нийтийн болон тус бүрийн тангараг
Хорин таван журмыг ёсчлон сахиагүй зэрэг
Өөрийн эндүүрсэн явдал хэдий чинээ бүгдийг
Ихэд гэмшин боомтлож тус тусад нь наманчлая.

Дэлгэрэнгүй наманчлахыг хүсвээс Дүншаг буву Уналын наманчлага, Жишаг буву Нийтийн наманчлага тэргүүтнийг уншиж болно.

Тэгээд үлдсэн гишүүнүүдийг үйлдэх нь:

Сэтгэлд зохистой үрийн мянган хөөсийг цалгиулсан
Сайн үйлийн далайд даган баясах хийгээд
Гурван язгуурын шавь нарын санаа бодлын дагуу
Гурван хөлгөний номын хурыг буулган соёрх
Эгэл үзэгчийн нүдэнд бүдүүн дүрст лагшин нь
Эвдрэшгүй зуун галавт урвашгүй баттай залар
Хамаг буяны чуулганыг хослон орсон Цагийн хүрдэний
Хутагыг түргэн олохын уг болгон зориулъя хэмээн долоон гишүүнийг үйлд.

Мөн зав байвал «Өөрийн үүсгэл»-ээс гарсаны дагуу нийтийн зам мөрүүдийг үндсэндээ ямар мэт шүтэх ёс нь:

Одооноос эхлээд бодийг хүртэл
Бодь сэтгэлийг үүсгэж үйлд
Асар ариун санааг төрүүлээд
Би болон минийімхийлэн барихыг тэвч
Өглөг, шагшавад, тэвчээр, хичээнгүй,
Самади, билгүүн, арга, ерөөл,
Хүч, билгийн чанадад хүрэхүйг

Гурван чуулганы тусад бүтээж үйлд.
Амьтан амгалан төгөлдөр болж,
Аливаа зовлонгоос хагацах хийгээд
Амгаланд үргэлж оршиход баясаж
Адил тэгш чанарыг бясалга.
Өглөгийн даллуураар сайтар даллаад,
Аядуу яруу үгийг өгүүлээд,
Утгыг хэрэгжүүлж санааг амраагаад,
Утга зохилдсон сургаалыг талби.
Биений гурван төрлийн үйл
Хэлний дөрвөн нүгэлт үйл
Бас сэтгэлийн гурван үйл
Арван нүглийг тэвчиж үйлд
Гурван суртгаалд түйтгэрлэх
Гэмшил, мунхрал, нойр хийгээд
Догширол болон эргэлзэх буюу
Таван түйтгэрийг тэвчиж үйлд
Шунал тачаал, болон уур
Мунхаг хийгээд омог дээрэнгүй
Сансарын зовлонгийн ёзоор болсон
Дөрвөн нисванисыг тэвчиж үйлд
Хамаг орчлонгийн шалтгаан болсон
Хүслийн болон сансарын цувирал
Харанхуй мунхагийн цувирал хийгээд
Хорт үзлийн цувиралыг тэвчие.
Хоосон чанар ба билэг үгүй
Хүсэшгүй, илтэд хуран эс үйлдсэн
Тийн гэтлэхүйн дөрвөн үүдээр
Төгс бодийг бүтээж үйлд

хэмээн үг болон утгуудыг сэтгэлийнхээ оронд санан бясалгахын үүднээс тэдгээр зам мөрд ёсчлон суралцах хатуу шийдвэрийг гарга.

Тэгээд залбирал нь:

Алин түүнийг шүтвээс сансар хийгээд нирваны
Аливаа буян сайн бүхнийг өгөгч эрдэнийн дээд
Аврал гурав бүхний хураангуй ачит багшид
Ашид залбирал тавьмуй миний үндсийг адисла.

хэмээн буяны саданг шүтэхийн тус эрдэм, эс шүтсэний гэм эрүү тэргүүтнийг санаад,

санаа болон үйлдэл хоёрын үүднээс ёсчлон шүтэхийг андгайлах нь буяны саданг шүтэх ёс хийгээд (энэ нь) «Багш тавин шүлэгт»-ийн тангарагийг сахих ёсны гол зүрх нь мөн тул багшийн лагшин зарлиг тааллын эрдмийг санахын агаараас үг төдий бус үнэн сэтгэлээсээ хүчтэй хатуу сүсэг бишрэлээр нэгт хураангуйлсан залбиралыг тавихын агаараас рашаан буулган ариусгах зоригдолтойгоор

Ум аа гүрү базар дара вагиндра сүмади шасана дара самүдра шри вадра сарва сиди хум хум хэмээн багшийн алдрын тарнийг аль чадахаар унш.

Дахин авшигийн тухайд залбирал тавих нь:
Ачит багш Цагийн хүрдэн бээр
Авшигуудыг гүйцэд хайрлан соёрх
Дөрвөн язгуурын түйтгэрийг арилгаж
Дөрвөн лагшинг олгон адисла. Гурав унш.

Зүрхнээс цацарсан Амгалан заларсан яв юүм хийгээд
Хот мандалын хүрд лүгээ сэлт авшигийн бурхад бээр
Ус болон титэм, манжилга (бүч), хонх очир хийгээд
Ёс журам болон нэр хийгээд даган соёрхолын
Авшигийг хүртээж түүнчлэн дээд, ихэд дээдийн
Дөрвөн хос авшиг болон Очирт багшийн
Авшигийг хүртэж, биеннй судал хийнүүдийг
Үйлэнд уяруулж, хоёр зэргийг бясалгах эрхийг олов.

Хорин нэгэн мянга зургаан зуун үйлийн хий,
Биеийн өлөгөн хувь хэсэг бүгдийг барсан
Долоо төгс Цагийн хүрдэний их хутагийг
Энэ насандаа илтэд үйлдэх хувьтан болов.

Энэ үест "Ёндон ширжүрма" зэргийн үүднээс бүрэн гүйцэд зам мөрийг ургуулан бясалгаж чадвал маш сайн.

Хязгаарлашгүй аврал бүхний мөн чанарыг
Хураангуйлсан их Очирдара багшид
Машид бишрэн соёрхол тавьмуй
Миний үндсийг (сэтгэлийг) адислан соёрх.
Энэ мэт хүчтэй залбирал тавьсанаар
Язгуурын багш их Цагийн хүрдэн
Оройн зулайд минь сайтар залраад
Баясан шингэж нэгэн чанарт болов

Уг, үр, мөн чанар, үйл лүгээ сэлт
Аливаа юмс бүгд илбэ зүүд мэт
Угаасаа анхнаасаа мөн чанараар хоосон. Хэмээн өөрт хоосон чанарын ойлголт

юу байгаагаа тодруулан санаад, амгалан хоосонд тэгш агуулан бясалгах нь магад утгын багшийн егүзар хийгээд билгүүний чуулганыг хураах ба сахиусны дээд бөгөөд
“Нэр тэргүүтнээс хагацсан юмсуудад
Түүнд атгаглах нь арван нэгдүгээрх» хэмээсэн үндсэн уналаас сэтгэлээ сахих арга юм.

Хоосоны агаараас хөөс хагарах мэт
Дэлбээ нь дэлгэрсэн уснаас төрөгчийн хүйсэн дээр
Сар нар раху цагийн гал давхарласны дээр
Цагаан улаан махбодын чанарт саран нарны толионд
Билэг найргийн чанар эгшиг гийгүүлэгчийн эрхсээр чимэглэгдсэн
Түүний төвд хий сэтгэлийн хөрөнгө үсэг ХУМ болон ХИ
Тэдгээр нэгд нийлэн ХАМ үсгийн дүрсэнд ургаж
Тэр ямагт огоот урван би өөрөө Цагийн хүрдэн
Индранилийн өнгөт сүр жавхлан маш бадарсан
Дөрвөн нүүр, хорин дөрвөн мутрын анхны хоёроор
Дээд урвашгүй их амгалангийн очир хийгээд
Мөн чанарын цацралаас хагацсан хоосон чанарыг
Билэгдэгч хонх очирыг бариад (билгүүний) эхийг тэвэрсэн

хэмээн бясалгах нь Ачуваяа бурханы очир, хонх, мутарлагийн гурван тангарагыг сахих ёс мөн.

Баруун зүүн үлдсэн мутрын лянхуагаа
Бамбай тэргүүтэй мутрын барьцуудаар чимгэлсэн
Баруун зүүн, улаан цагаан хоёр өлмийгөө
Жийх, хумих байдлаар шулмас, хатуурхагчийн дээр
Нэн цэнгэлийн зуун байдлаар хээнцэрлэж
Тун олон чимгээр лагшингаа гоёсон нь
Огторгуйн мандал од гарагын цоморлигоор хээлсэн мэт
Таван гэрэл хиргүй бадарсаны дунд залармуй
Ялж төгс нөгчсөнд илт зүглэсэн Нацог-юүм
Гүргэмийн өнгөт дөрвөн нүүр найман мутраар
Хутаг гавал тэргүүтэй мутрын барьцуудыг барьж
Зүүнээ жийсэн зогсолтоор түүнийг тэврэн оршмуй.
Зүг завсарын өлзийт дэлбээн суудлын дээр
Найман Чадагч эхээр хүрээлэгдэн сайтар заларсан
Гол бурханы зүрхнээс цацарсан Очир-хүч
Гоц аймшигт элдэв зэвсэг барьсан бээр
Хязгааргүй оронд сайтар орших авралын чуулганыг
Хураан дуудаад тангарагтан лугаа нэг чанарт болгов

Авшигийн бурхад авшиг хүртээж, гол нөхөд бүгдийн
Амгалант оройд язгуурын эзнээр тэмдэглэн чимэв.

Тэгээд урилга (буюу тарниудыг тоолж) үйлдэх ёс нь:

Гол нөхөр бурхадын зүрхэнд хөрөнгө үсгийн
Гадуур өөрсдийн тарний эрхэс хүрээлсэнээс
Олон бурхадын чуулган цацраад амьтны тусыг үйлдэж
Эргэн хураагдаад зүрхний хөрөнгө үсгэнд шингэв. Хэмээн бясалгаад гол бурханы зүрхэн тарни хийгээд юүм бурханы тарни, найман Чадагч эхийн тарни зэргийг, урилга тарнийг тоолохын найман гэмээс хагацаж, аль чадахаар тоолон унш:

Ум аа хум хо хамча мала вараяа хум пад. Ум прэм би ша *(*бишва*)* ма да хум хум пад.

Ум дана барамида хум хум пад. Ум шли (шийл) барамида хум хум пад. Ум чанди барамида хум хум пад. Ум виряа барамида хум хум пад. Ум даяана барамида хум хум пад. Ум бранза барамида хум хум пад. Ум үбаяа барамида хум хум пад. Ум брани дана барамида хум хум пад. Ум вала барамида хум хум пад. Ум зана барамида хум хум пад.

Ум базар саду самаяа манү балаяа базар саду дэнова диста дидо мэвава сүдохо мэвава сүбохо мэвава анүрагдо мэвава сарва сидди мэвра яца сарва гарма сүзэ мэ зидам шри ям гүрү хум ха ха ха ха хо вагавана сарва дата гада базар мамэ мүнза базар вава маха самаяа саду а хум пад. Хэмээн зуун үсэгтээр тасарсан илүүдсэнийг нөхөж, дүүргэх хийгээд адистэдийг бататган үйлд.

Тэгээд өөрийн үүсгэлийн тахилыг өргөх нь:

Миний зүрхнээс цацарсан тахилын охин тэнгэрүүд тахил өргөж байна хэмээн бясалгаад

Ум шри гала загар сабари вара аргам брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара бадям брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара брогча нам брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара анзама нам брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара гандам брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара бүшвэ брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара дүбэ брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара алогэ брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара гандэ брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара нэвидэ брадиза нама
Ум шри гала загар сабари вара шавда брадиза нама-гаар ***гадаад тахилыг өргө.***
Ум шри гала загар мандала савари варэ ваяа нама-гаар дотоодын тахилыг өргө.

Магтаал нь:

Хоосон чанар нигүүлсэнгүйн мөн чанарт
Гурван сансар төрөх ба эвдрэх үгүй
Мэдэл хийгээд мэдэгдэхүүн нэгдсэн лагшин
Цог төгөлдөр Цагийн хүрдэнд мөргөе.

Али гали-ийн тэгш орохуй хийгээд
Хум пад үсэг тэргүүтнийг тэвчсэн ч
Урвах үгүйгээс мэндэлсэн лагшин
Цагийн хүрдэн түүнд сөгдмүй.

Хумхийн тоосны жамаас хэтэрсэн
Харагдах дүрсийн мөн чанарт
Хамаг төрхийн дээд төгөлдөр
Их мутарлаг эхэд сөгдмүй.

Бурхан бүгдийн үүсгэгч эх
Төрөх ба эвдрэхийг тэвчсэн
Бүхэнд сайн явдлыг эрхшээсэн
Нацог-юүм түүнд мөргөе.

Эргүүлэн хураах нь: Чадагч эх суудлын хамт гэрэлд хайлан өөрт шингэж, өөрөө ч гэрэл болон зоригдол үгүй хоосны агаарт шингэж, дахин би өөрөө нэг нүүр хоёр мутартай их Цагийн хүрдэний байдалтай болов хэмээн бясалгах бөгөөд энэ завсарт төгсгөлийн зэргийг бясалгаж болно.

Өөрийн бие, түүнчлэн төгс эдлэл хийгээд
Өнгөрсөн одоо ирээдүйн буяны цогц бүгдийг
Эх болсон амьтан бүгдийн тусын тулд
Өнөөдрөөс эхлээд харамгүйгээр өгч үйлдэе. Хэмээн өгөх сэтгэлийг аривдуулах нь бодьсадвын өглөгийн анхааран авлага (болох) хийгээд бие ба төгс эдлэлээ өгөх нь эд зүйлийн өглөг, буяны ёзоороо өгөх нь номын өглөг бөгөөд Раднасамбава бурханы үлдсэн хоёр тангарагыг сахих ёс юм.

Зав байваас хамгийн товчдоо санваар тус бүрийн товчилсон шүлгүүдээр тангараг болон санвааруудыг (өөрөө тэдгээртэй харшилсан, үгүйг) тоочин шалгаж үйлд хэмээн зарлигласан тул (дэлгэрэнгүйг) хойно бичсэний дагуу үйлдэх ба хураангуйлваас гурван санваарт санамсар мэдэмсэр төдийг шүтэх ёс нь:

Ангид тонилгох, бодь сэтгэл, очирт хөлгөний
Асар ариун цаазын суртгаал машид нарийнаас
Зүүд нойрондоо ч хэтэрч үйлдэлгүй
Бурханы зарлигчлан бүтээж үйлдэе. Хэмээх нь гурван санваарт санамсар

мэдэмсэрийг шүтэх ёсыг товчлон хураасан хийгээд Бэрузанын тангараг гурван шагшавадын гэмт явдлыг боомтлох мөн бөгөөд Амугосиди бурханы санваар бүгд төгөлдөр байх тангараг зэрэг ч үүгээр сахигдана.

Гурван хөлгөн, дөрвөн дандарын аймагт багтах
Эш ба онолын дээдийн ном бүгдийг
Бурханы тааллын дагуу сайтар бариад, хэмээх нь тарний аймгийн гадаад ном «үйлийн дандар», «явдлын дандар» хоёр хийгээд нууцын ном «егүзарын дандар» болон «тэнцэшгүй егүзарын дандар» хоёр, судрын аймгийн гурван хөлгөний номыг барих ерөөл бөгөөд Лянхуан язгуурын (Амидабха бурханы) гурван тангараг хийгээд Бэрузана бурханы тангараг буяны номыг хураах шагшавад зэрэг нь үүгээр бүрдэнэ.

Алин таарах аргаар амьтдыг огоот гэтэлгэе. Хэмээх нь Бэрузана бурханы тангараг амьтны тусыг үйлдэх шагшавадыг сахих ёс мөн.

Тэгээд олох ёстой хэргийн тухайд ерөөл тавих болон буянаа төгс бодид зориулах нь:

Аливаа наран лугаа сэлт чадагчийн язгуур нь
Агуу билгүүний мөрийг олсон үүнээс гармуй
Алимад гурван сансарт оршсон амьтан бүгд
Цагийн хүрдэний ачаар түүнийг олох болтугай.

Амьтан бүгдийн гэтлэхүйн тухайд бурханы
Тааллын очир бүхий л газарт орших мэт
Авралт цагийн хүрдэний хүчээр амьтан бүгд
Гурван сансар нугуудад орших болтугай.

Аливаа төрөлхтөн шулмын нөхрөөр үргэлжид
Үнэн үгүйн харанхуйд одон төөрөлдсөн
Тэдгээр нар бээр мөр үүнийг олоод
Очир эрдэнийн гэртээ үтэр ирэх болтугай.

Үүнээс гарсан нэн цагаан буяны хүчээр
Энэ хойд төрөл бүхэндээ Очирдарын
Хууль ёсноос хэзээ ч хэтрэлгүйгээр
Хоёр зэргийн мөрийн дарааллыг гүйцээх болтугай.

Товчловоос энэ мэт ариун цагаан буяны чуулган
Төдий чинээ хураасан түүгээр түргэнээ би
Эрдэнийн гуу сан ариун Шамбалын оронд төрөөд
Эгнэшгүй мөрийн зэргийг эцэст хүргэх болтугай.

Төрөл бүхэндээ билэг төгс багш лугаа
Төөрч хагацалгүй номын шимийг хүртээд
Газар мөрийн эрдмийг машид гүйцээгээд

Очирдарын хутагийг түргэн олох болтугай. Хэмээх тэргүүтэн зориулга ерөөлөөр тамгалан үйлдэнэ.

Өлзийг өгүүлэх нь:

Алин нэгнийг шүтвээс шулмасын зүгийн орон
Асури нарыг ихэд айлган үйлдэгч бодьсадва нар
Хүний ертөнцүүдэд зүг болон зүгээс хагацсанд орших
Хүчит догшидын хаан хатан сэлт нар
Аливаа газрын доор орших лусын хаан,
Адын чуулган, нүгэл бүгдийг цагт хүлэн үйлдэгч
Тэдгээр бүгд өдөр шөнө тус тусын цагт
Өлзий бусын ертөнц бүхнээс тэтгэх болтугай. Хэмээх тэргүүтэн өлзийтэй үгээр төгсгөлийг чимэглэн үйлдээрэй.

Гурван санваарыг чандлан сахихын тулд тухайлан дэлгэрэнгүй тоочин санах. Нэгдүгээрт ангид тонилгох гэлэнгийн санваартнуудын хоёр зуун тавин гурван ёс журмыг тухайлан санах ёс нь:

Ангид тонилгох санваарын уналын таван аймгаас
Аймшигт дөрвөн ялагдал ба арван гурван үлдэгдэл
Тэвчих унал гуч хийгээд дангаар ер болон
Тусад нь наминчлах дөрөв, зуун арван хоёр гэмт үйл
Бас суурийн хураангуйн унал тэргүүтнийг тэвчиж үйлд.

Бодьсадвын арван найман үндсэн уналыг тухайлан тоочин санах ёс:

Өөрийгөө магтаж бусдыг муулах, эд номыг үл өгөх хийгээд
Наманчлахнаа ч үл сонсох, их хөлгөнийг тэвчих болон
Чухаг дээдийн эдийг булаах, номыг тэвчих, эл шарыг булаах,
Завсаргүй тав ба буруу үзэл, тосгон тэргүүтнийг эвдэж сүйтгэх,
Эс судалсанд хоосон чанарыг номлох, төгсгөсөн бодиос буцах ба
Ангид тонилгохыг тэвчих ба шарвагааг муулах, гүн худал өгүүлэх
Дээд гурвын эдийг авах, муу хууль, бодь сэтгэлийг орхих.
Буруу гэмтэйд үл үзэх, үйлдэх хүсэл нь эс буцах хийгээд
Баясан дурлах, ичгүүр сонжуургүй эдгээр дөрвөн хүндрэх шалтгаан
Бүрдэх хэрэгтэй арван зургаа, хэрэггүй хоёр нь буруу үзэл хийгээд
Бодь сэтгэлийг орхих сэлт арван найман үндсэн уналыг сахъя.

Тарний үндсэн унал тэргүүтэнд тухайлан тоочиж үйлдэх ёс нь:

Ачит багшийг хочлон муулах, ариун сургаалыг басамжлан үйлдэх
Очирт садангийн гэмийг өгүүлэх, олон амьтанд асралыг тэвчих
Ерөөх орох сэтгэлийг орхих, судар тарний номыг муулах
Эс боловсорсонд нууцыг дуурсгах, өөрийн цогцсыг голон муулах

Хоосон чанарыг тэвчих хийгээд хортонг саданд шүтэн дагах
Сайн үзлийг эс санах, сүсэг төгөлдөрийн сэтгэлийг залхаах
Эрхэм тангаргийг үл шүтэх, эмэгтэй хүнийг муулах зэрэг
Арван дөрвөн үндсэн уналыг амь луга харгалзан сахиж үйлдэе.

Мөн Цагийн хүрдэний дандараас зарлигласан үндсэн унал хийгээд хорин таван ёс журам тэргүүтэнд тухайлан тоочиж үйлдэх ёс нь:

Багшийн тааллыг хямруулах, зарлигийг хугалах, дусал гаргах
Бурханы судар тарний хоосон чанарыг дээд доодод ялган муулах
Башир сэтгэлээр асрах, үл урвахуйн амгаланг тэвчих
Бусдын өмнө егүзарвагийн гэмийг өгүүлэх үндсэн уналууд
Амь таслах, худал өгүүлэх, өгөөгүйг авах,
Архи уух, буруу хурьцал үйлдэх нь таван хилэнц.
Арилаагүй мах идэх, хөлөгт тоглоомд мөрий тавих,
Алин дураар чалчих, эцэг эхийн хүүрийг тахих,
Адгуусыг алж улаан тахил үйлдэх буюу
Аливаа тэдгээр нь ойрын таван хилэнц болой.
Алах тав нь үхэр, нялхас, эмэгтэй, эрэгтэйг алах,
Ариун лагшин зарлиг тааллын шүтээнийг эвдэх мөн.
Бурхан номд эс сүжиглэн үйлдэх хийгээд
Буяны нөхөр, эзэн, хуврагуудад өширхөж үйлдэх,
Түүнчлэн өөрт итгэсэнийг хуурах нь таван өширхөл.
Дүрс, дуу, үнэр, амт, хүрэлцэхүйд тачаасан
Таван хүсэл буюу хорин таван ёс журам
Тэргүүтэн Цагийн хүрдэний дандараас зарлигласан
Үндсэн унал болон мөн гэмийн чуулганыг
Өөрийн хүчээр ёсчлон сайтар сахиж үйлд.

Гишүүн тангарагийг тухайлан тоочиж үйлдэх ёс нь:

Үндсэн дөрвөн гишүүн, архи, үйлдвэр бусыг тэвч
Дээдийн итгэлийг шүт, нөхөрт хүндлэлийг үйлд
Арван буяныг тэтгэх, их хөлгөнөөс буцахын ут
Алхах, муулахыг тэвчиж, тангараг бүгдийг сахъя.

Бүдүүн уналыг тоочиж үйлдэх ёс нь:

Билэг чанар эс төгс мутарлагыг шүтэх хийгээд
Гурван хуран мэдлээс хагацан тэгш орж үйлдэх,
Сав эс болсонд нууц эдийг үзүүлэх ба
Чуулганыг эргүүлэх үед хэрүүл тэмцлийг үйлдэх,

Сүжгээр асуусанд буруу хариуг тавих,
Шарвагын дотор долоо хоног орших,
Үнэхүү бус боловч егүзарт хөөрөмших,
Үл сүжиглэсэнд дээдийн номыг үзүүлэх,
Бясалгах зэргээр эс ариусан хот мандлын үйлэнд орох,
Бас хэрэг үгүйгээр сэргээх суртгаалаас хэтрэх
Багшийн тавин шүлэгт ном лугаа харшилсан
Бүдүүн уналуудыг ч ёсчлон сахиж үйлдэе.

Эхийн дандараас зарлигласан нийт бусын тангарагт тоочиж үйлдэх нь:

Зүүний бүхэн явдлыг үл муушаан тахь,
Билэг төгс бусад тэгш оршихыг тэвч,
Учрахын цагт үзлээс бүү хагац,
Тачаалын мөрд сүжгийг бүү урвуул,
Гарын хоёр мутарлагыг орхиж бүү үйлд,
Гадна дотны арганд голлон шамдаж үйлд,
Гүндааг бүү өг ариун явдалыг шүт,
Бодь сэтгэлийг авах цагт сэжиглэхийг тэвч.

Төгсгөлийн үг:

Нигүүлсэнгүй сэтгэл хоосон чанарын мөн чанарт очирын лагшинг
Нэгэн насанд хялбар өгөгч санааг аривдуулахын хаан нь
Машид гүнзгий мөр багш бурханы егүзар болон
Магадтай зургаан хуваарьт егүзар хоёроос өөр алин
Сац тиймийн тул үлэмж санааны алтан суурьнаас
Сайтар мэндэлсэн уншлагын эмхэтгэл галбирвасан модны их хонгорцогыг
Мутартаа лянхуатыг баясгах тахилын үүл болгож
Машид өргөн үйлдсэн буман сарны сүр хүчээр
Үнэлэшгүй Амгалан заларсаны шашны Илч үгүй мөрөн
Үнэхүү номлол бүтээлийн давалгаагаар зүг бүхэн үзэсгэлэнтэй
Гурван суртгаалын сүр жавхлангаар цогнойсон лусын хаан
Гурван мэргэн ёсоор тоглон наадах болтугай.
Огторгуйн энгээр түгсэн Ялгуулсан далайн тааллын бүжиглэл
Гурван газрын төрөлхтөн бүгдийн гагц садан үзэгдлийн эзэн
Үйлсийн халуун гэрэл нь бадарсанаар гутамшигийн харанхуйг
Үлдэн хөөж амьтны сэтгэлийн хотод батжих болтугай.
Дээдийн дээд сайн мөр үүгээр тоос мэт амьтад
Дөрвөн язгуурын түйтгэрийн дайсныг сайтар ялаад
Аюулаас хагацсан арван хүчийн идийг гүйцээсэн Цагийн хүрдэний
Ариун хутгыг өнө удалгүй илт болгон үйлдэх болтугай

хэмээсэн "Ялж төгс нөгчсөн цогт Цагийн хүрдэнд шүтсэн багшийн егүзарыг зургаан хуваарьт егүзар лугаа барилдуулан анхааран авах ёс галбирвасан модны хонгорцог" хэмээгч энэ нь тэнгэр сэлт сансар нирваны оройн чандмана дээрхийн гэгээн Аврал итгэлт их дээдээс таалллын тангараг, бясалгалыг судлахын тухайд бүх утга болон дарааллыг эмхэлсэн, зарлиг сургаалыг хавсаргасан уншлагыг эмхэтгэн үйлдэж хайрла хэмээн зарлиг буулгасаны дагуу бишрэнгүй албат Төгс баясгалант ёсны далан долдугаар ширээт ёнзин багш Лин брүлгү нэрт Түвдэнлүндогнамжалпринлай хэмээгч бээр их бишрэлээр өргөв. Амьтан бүгдийн Түгээмлийн эзэн багш Цагийн хүрдэн бээр баясан дагуулан тэтгэхийн уг шалтгаан болох болтугай. Сарва мангалам.

ЗУРГААН ЦАГИЙН БАГШИЙН ЕГҮЗАРЫГ БЯСАЛГАХ ЁСНЫ ХУРААНГУЙ

Авралт чухаг дээд гуравт зүрхнээсээ аврал одуулъя
Амьтан бүгдийг энэлэлээс гэтэлгэж ашидын авралд байгуулъя
Түүний тулд төгс гэгээрлийг олохын тухайд бодь сэтгэлийг
Түргэн үүсгээд бодьсадын явдалд суралцаж үйлдье
　　Өмнийн огторгуйд ширээ лянхуа нар сарны дээр
　　Өөрийн язгуурын багш түгээмэлийн эзэн Очирдара
　　Хөх өнгийн лагшинтай, хонх очир хоёрыг бариад
　　Хоосон чанарын эхийг тэвэрч төрөлхийн амгалангаар цэнгэсэн
Гурван орон гурван үсэгээр чимэглэгдсэний ХУМ-ын гэрлээр
Билиг билгүүнийг урин залаад ялгалт үгүй болов
Гагц аврал очирт багшийн өлмийн лянхуад мөргье
Гадаад дотоод нууцын тахилын үүлэн далайгаар тахья
　　Тив уул их эрдэнэ сангийн хумх нар сар тэргүүтэн
　　Дээр үгүй бүхэнд сайн тахилыг өргье
　　Дээд ба нийтийн шид бүтээл хоцролгүй бүгд
　　Дээдийн итгэл таныг ёсчлон шүтэхийг даган ирэхийг
Ухаанаараа үзээд бие хийгээд амиа ч огоот зориулан
Итгэлт таныг баясгах ямагтыг бүтээхэд адислан хайрла
Энэ мэт залбирал тавихад багш оройд залраад
Өөрт шингэсэнээр ялгал үгүй нэгэн чанарт болов
　　Өөрөө би Базарсаду ялж төгс нөгчсөн эхийг
　　Очир хонх барин тэвэрч хамт төрсөн амгалангаар цэнгэсэн
　　Орон бие төгс эдлэл гурван цагийн буяны чуулганыг
　　Эх болсон амьтаны тусад харам үгүйгээр зориулж үйлдье

Ангид тонилгох, бодь сэтгэл, нууц тарний гурван санваарын
Аливаа цааз ёс журамыг амьныхаа тулд ч үл орхъё
Гурван хөлгөн дөрвөн дандарын аймагт хурсан эш онолын номыг
Сайтар барьсан мэргэн аргаар амьтан бүгдийг огоот гэтэлгье
Буян үүгээр гурван цагийн амгалан залрагсад хөвгүүд сэлтийн
Зохиол ерөөл бүтэх хийгээд дээдийн номыг барихад зориулмуй
Авралт чухаг дээдийн адистэд шүтэн барилдлага хуурмаггүйн хүчээр
Алин сайн ерөөл бүтээд бурханы хутагийг түргэн олох болтугай.

Өлмийг бататгах залбирал Үхэш үгүйг бүтээх яруу эгшиг

Ум сүсди
1.Аяа тоолшгүй бурхадын гурван нууц бүхэн
Амьтны тусын тулд дүрсэнд хувилсан бүжиглэл
Орчлон нирваны буян сайн бүхнийг өгөгч чандмана
Ачит бодит ба дамжлагын багш нарын чуулганд
Хүчтэй хатуу энэлэлээр бид соёрхол өргөмүй
Хамаг дэлхийн итгэл шашиныг баригч Далай багш
Түмэн галавт нас сүүдэр эвдрэлгүй бат оршиод
Таалсан хэрэг нь аяндаа бүтэхийг адислан хайрла
2.Түгээмэл чанар бүхэн тодорхойн эн лугаа хамт орсон
Тоосноос хагацсан их амгалан билиг билгүүний илбийн үүл
Тоолшгүй шүтээн ба шүтэгдхүүний хот мандалд
Түгэн ургасан ядам бурхадын чуулган бүгдэд
Хүчтэй хатуу энэлэлээр бид соёрхол өргөмүй
Хамаг дэлхийн итгэл шашиныг баригч Далай багш
Түмэн галавт нас сүүдэр эвдрэлгүй бат оршиод
Таалсан хэрэг нь аяндаа бүтэхийг адислан хайрла
3.Тэвчил онолын эрдэм аяндаа гүйцсэн үйлсийн
Тусгал нь амьтны орны далайд үргэлж ургасан
Тусыг зохиогч арван хүчийг эрхшээсэн тэнгэрийн тэнгэр
Тоолшгүй гурван цагийн төгс гэгээрсэн бүгдэд
Хүчтэй хатуу энэлэлээр бид соёрхол өргөмүй
Хамаг дэлхийн итгэл шашиныг баригч Далай багш
Түмэн галавт нас сүүдэр эвдрэлгүй бат оршиод
Таалсан хэрэг нь аяндаа бүтэхийг адислан хайрла

4.Алин бээр гурван ертөнцөөс магад гэтэлгэх хийгээд
Амарлингуй дээд нэн ариун чадмана эрдний уурхай
Цувирал үгүй хөдлөшгүй бүхэн сайн буяны цог
Цаглашгүй гурван хөлгөний дээдийн номын чуулганд
 Хүчтэй хатуу энэлэлээр бид соёрхол өргөмүй
 Хамаг дэлхийн итгэл шашиныг баригч Далай багш
 Түмэн галавт нас сүүдэр эвдрэлгүй бат оршиод
 Таалсан хэрэг нь аяндаа бүтэхийг адислан хайрла
5.Орчлонгийн оньсон хүрдийг эвдэхдээ ихэд баатарлаг
Үнэний утгыг илтэд болгоосон билиг билгүүнт
Ашид гэтэлсэн очирын өргөөнөөс үл ангижрагч
Ухааран гэгээрсэн хутагт хуврагийн чуулган бүгдэд
 Хүчтэй хатуу энэлэлээр бид соёрхол өргөмүй
 Хамаг дэлхийн итгэл шашиныг баригч Далай багш
 Түмэн галавт нас сүүдэр эвдрэлгүй бат оршиод
 Таалсан хэрэг нь аяндаа бүтэхийг адислан хайрла
6.Огторгуйг эдлэгчийн орон ба үхээрийн догшин оронд
Амгалан хоосоны бясалгалд цэнгэсэн наадгайн явдлаар
Сайн мөрийн егүзарыг бүтээхэд нөхөрлөн зохиогч
Сац гурван орны баатарлаг дагинасын чуулганд
 Хүчтэй хатуу энэлэлээр бид соёрхол өргөмүй
 Хамаг дэлхийн итгэл шашиныг баригч Далай багш
 Түмэн галавт нас сүүдэр эвдрэлгүй бат оршиод
 Таалсан хэрэг нь аяндаа бүтэхийг адислан хайрла
7.Очирыг баригчийн зарлигийн тэмдэг мутарлагийн зангилааг
Оройн шанхдаа хагацал үгүйгээр чухалчлан байгуулаад
Бурханы шашин ба шашиныг баригчийг тэтгэх хүчит
Билгүүний мэлмий төгөлдөр шашины сахиусны далайд
 Хүчтэй хатуу энэлэлээр бид соёрхол өргөмүй
 Хамаг дэлхийн итгэл шашиныг баригч Далай багш
 Түмэн галавт нас сүүдэр эвдрэлгүй бат оршиод
 Таалсан хэрэг нь аяндаа бүтэхийг адислан хайрла
Хуурмаггүй авралын дээд чухаг дээдэд тийнхүү
Хүчтэй хатуу зүрхнээсээ бишрэн залбирсаны хүчээр
Барагдашгүй цөвүүний эвэршээлээр машид их нэрвэгдсэн
Би тэргүүтэй цастын амьтны ганц итгэл

Хэлний эрхэт сайн оюунт Шашиныг баригчийн Далай дээдийн
Гурван нууц нь эвдэршгүй, урвашгүй, унтрашгүйгээр
Хувирахаас огоот хагацсан очир зүрхний суудалдаа
Галавын далайгаар хөдлөшгүй мөнх батжих болтугай

Хязгааргүй ялгуусан бүгдийн зохиолын агуу үүргийг
Хоёр мөрөндөө авсан чин зоригт агуу их
Хамаг бүхэнд туслах үйлсийн чандманы зүрхэт
Хүсэл таалал нь ямарчлан зөнгөөрөө бүтэх болтугай

Чухам үүгээр төгс төгөлдөр сайн хувьт огторгуйн үүд
Бүхий л амьтдын алжаал сэргэхүйн урин цагийг үргэлж нээж
Чадагчийн шашин зүг цаг бүхэнд машид дэлгэрэх
Буяны тэмдэг сансар нирваны үзүүрт түгэх болтугай

Мутартаа лянхуа баригчийн адистэдийн рашааны үргэлжлэл
Мөхөс бидний зүрхний тольтод үргэлж боловсорч
Сайтар зарлигчлан бүтээхийн тахилаар машид баясаад
Сайн явдлын далайн эцэст хүрэх болтугай

Хосгүй бурхан ба бодьсадва нарын адистэд
Хуурмаггүй шүтэн барилдлагын бодит үнэн хийгээд
Харин миний ариун үлэмж санааны хүчээр
Хүсэн ерөөсөн бүхэн хялбар түргэн бүтсүгэй

[хэмээсэн үүнийг ч тэнгэр лүгээ сэлт амьтан бид бүгдийн зүйрлэшгүй нэн татагч Дээрхийн гэгээнтэн аврал итгэлт ялгуусаны эрхэт бүхнийг мэдэн ихэд болгоогч ариун богд Агваанлувсанданзинжамцо гурван сансарыг эрхэндээ урвуулагч адилтгал үгүйн аймаг сайн цогтын хос өлмий сансарын хязгаарыг хүртэл бат оршиж, агуу их таалал бүгд нь ая зөнгөөрөө бүтэхийн тухайд, хуурмаггүй чухаг дээд гурвын далайн тааллыг хөдөлгөх үнэн үгийн залбирал, илт нэр ба зохист аялгууны чимгээр хүлээгүй энэ мэт нэгийг шинээр бичих хэрэгтэй хэмээн их хүрээ Брайбун Сэра Гандан гурав болон Гаашаг Дүнзий гололсон төрийн түшээд, шар хар нийт ардын төлөөлөл, Түвд орны нийт тэнгэр хүмүүний аймаг сэлтээс эс зөвлөлдсөн ч үлэмж санаа нэгд зохилдон, их ёнзин зүүн номын Лин брүлгү хэмээгч Түвдэнлүндог-намжал-принлай би хийгээд бага ёнзин Тижан брүлгү Лувсан-ишэй-данзинжамцо бидэн хоёрт тэнгэрийн хүртэхүй болон хоёрдугаар эрдний [мөнгөн] шүтээн сэлтийг барин ямар мэт сануулан зохиосончлон, бидэн хоёрын зүгээс ч дуршилыг дээдэд өрнүүлэн сүсэг бишрэл үлэмж санаагаа нэгд зангидахын үүднээс соёрхол тавьсан энэ маань түүнчлэн бүтэх болтугай]

БҮТЭЭЛЧ АРШЫН ЯРУУ АЯЛГУУ ХЭМЭЭГЧ ӨЛМИЙ БАТАТГАХ ЕРӨӨЛ ЗАЛБИРАЛ

Айлдвар ханьцаш үгүй дээд Нарны садан
Арван долоон бандида Зөөлөн итгэлт Зонхава
Агуу ялагчдын эрхэм Соднамжамцо тэргүүтэй
Авралын орон дээдэс буян сайныг хайрла.

Торолгүй энэрэл нигүүлсэнгүйн тааллын цагийн үүл
Үхэшгүй насны рашааны цог болон хуралдсанаас
Тоолшгүй буяны орны насны бурхдын чуулган
Өнө бат оршихуйн шид бүтээлийг хайрла.

Амьтны өмөг түшиг Нарны садны шашныг
Арвидуулан өнөд баригч ижилсэх зүйрлэлээс хагацсан
Нэн болгоолын зөөлөн цог тийн цэнгэлийн аймаг
Номын эрхт баялгийн өлмийд соёрхол тавимуй.

Тэгш чанарын агаарт тэвчил онол ялгалгүй ч
Таалал үүсгэлийн зохиолоор өөриймчлөн таалсан
Умар зугийн Монгол оронд дөрвөн аймгийн
Алдар цогийн тэргүүнд өлмий бат оршигтун.

Таван цөвүүний харанхуй түнэр ихээр бүрхсэн
Таван тив болон ялангуяа Монгол оронд
Адилтгал үгүй үйлс нь цагийн эрхээр боловсорч
Амьтны жаргалын жолоодогчоор өлмий бат оршигтун.

Хязгааргүй эрхэм зарлиг бүхэнд үргэлж бишрэлийн
Хичээлээр сонсож санан бясалган эцэст нь хүргээд
Хэлцэх номлох туурвихын хэмжээлэш үгүй зохиолоор
Хувилгаантан шашны цогд өлмий бат оршигтун.

Ариун шагшаабадын хиргүй газар дэлхийд
Амарлингуй үлэмжийн ногооны шимийг нэн дэлгэрүүлээд
Гурван суртгаал хутагтын эдийн гууг барьсан
Гэтлэхүйн их сартваахь өлмий бат оршигтун.

Гаднаа бие хэлийг хянасан ангид гэтлэхүй
Дотооддоо амарлингуйн хязгаарыг тэвчсэн бодь сэтгэл
Нууцдаа хоёр зэргийн егүзарт нэн хэлбийсэн
Чадагчийн бүрэн шашны цог болон заларна уу.

Мэргэн ухааныг ариунтай хослуулсан Нагаржуна
Ариун санвааараар мэргэнээс хоцроогүй Убали

Мэргэн ариун сайнаар Лувсанжалва мэт
Авралын хураангуй чандманийн чанарт бат оршигтун.
Төгс бүрэн шашны зарлигийн жолоог залуурдаж
Таван төрөлт гүн номын лавайн дууг
Хувьд тааруулан яруусгах сансар нирвааны эмийг
Хуурмаггүй үзүүлэгч номын эрхтэд бат оршигтун.
Гадаад дотоод бусад гурван цагийн хүрдний
Боловсруулан гэтэлгэх гүн мөр зургаан найруулгын хөтөлбөрт
Голлон мэргэжсэн бүтээлийн дамжлага Жомунанба-гийн
Шашны их эзнээр өлмий бат оршигтун.
Үргэлж зөвхөн бусдын тусад шамдан хичээсэн
Үйл зохиол нь Мутартаа лянхуатын таалал бүхнийг
Огторгуй хэдий орших төдий хүртэл бүтээх
Их бодьсадвын дүрээр өлмий бат оршигтун.
Хүсэлт орны эрхт баялаг гагц эх бээр
Хамаг шашин амьтан, ялангуяа Монгол орны
Асар ихээр цөвтсөн гутралын чуулганыг болгоогоод
Аяа дөрвөн үйлс нь агшин ч бүү алгасрагтун.
Чухаг дээд гурав Ялгуусан далайн адистэд
Цалгайралгүй шашныг сахигч Магсоржалмугийн үйлсээр
Энэ мэт ерөөсөн зорилго хоцроолгүй бүгдээр
Өчүүхэн ч зэтгэргүй амьтны цог болон бүтэх болтугай.

хэмээсэн үүнийг бичсэн учир нь Монгол улсын нийт сүсэгтэн олон, Гандантэгчэнлин хийд, Халх Жэвзүндамбын Лавран, нирваанд заларсан Жэвзүндамба Жамбалнамдолчойжижанцан гэгээнтний шадар шавь нар тэргүүтэй ойр барилдлагатай бүхнээс энэхүү дээдсийн дахин хувилсан дүрийг хурдан түргэн тодруулан өгнө үү хэмээсэн айлтгалыг албан бичгээр болон алс холоос өөрсдийн биеэр тухайлан ирж шамдангуйгаар дахин дахин сануулан айлтгасан юм. Мөн өдгөө нирваанд заларсан тэрхүү дээдэстэй миний хувьд арван сүүдэртэйгээс нь дотно танил байсан бөгөөд, Ялгуусныг орлон төр түшигч Радэн хутагт бээр Халх Жэвзундамбын хувилгаанаар тодруулан залсан тэр цагаас хойш, нэн ариун улэмж санаагаар нийт болон тухайлсан шашны хэргийг таалалдаа үүрч, насны төгсгөлдөө өмнөд Энэтхэгээс бидний оршин суудаг Дарамсалад ирж суурьших хүртэлээ амьдралынхаа ихэнх хугацааг харь оронд, цагаачлагч Түвдийн ард түмний дунд эгэл даруухан байдлаар өнгөрөөсөн билээ. Тэр бээр ном төр

алины тал дээр ч үргэлж миний санаа зорилгод нийцсэн онцгой байдлыг харуулсаар ирсэн юм. Нирваанд залрахынхаа өмнөхөн надтай уулзах үедээ, “хаана талал төгсөх нь зөв бэ” хэмээн асуухад нь миний зүгээс “Монгол нутагтаа таалал завсарлах хэрэгтэй. Гэхдээ одоо жилийн төгсгөл байна. Тиймээс шинэ он гаргаад жилийн эхээр нирваанд залрахыг таалбал сайн байна” хэмээн захисанчлан Монгол нутагтаа шинэ жилийн эхээр таалал хураасан байна. Түүгээр ч үл барам эндээс миний тухайлан илгээсэн бие төлөөлөгчийг хүрэлцэн очтол тааллын гүнд оршин байгаад, элчийг ярууслын хадгийг өргөсөн дариуд тааллын тангаргаа тайлсан шинжийг үзүүлсэн зэрэг бүхнийг миний захисны дагуу, төрөх үхэхийг эрхэндээ урвуулсан мэт үйлдсэн нь үнэхээр гайхамшигтай. Жэвзүндамбын урьдын дүрүүд нь Далай ламын дараалсан дүрүүдтэй дотоодын гүн барилдлагатай байсан ба өмнөх Жэвзүндамба сайн цогт Жамбалнамдолчойжижанцан гэгээнтэн ч надтай онцгой дотно барилдлагатай байсан учраас түүний дараа дүрийг тодруулах нь миний үүрэг хэмээн үзээд, дээдэс түүний дахин хувилсан дүрийг магадлан олохын тулд дахин дахин шинжлэн үйлдсэн эрлийн үзүүрүүдийг нэгд нийлүүлэн энэхүү хөвгүүнийг гэгээнтний дахин хувилсан дүр мөн хэмээн танин тодруулж буйн дээр Данзинжамбал-Чойживанчүг хэмээх алдрыг соёрхохын зэрэгцээ, дээдийн хувилгаан их эрдэнэ түүний ирээдүйн суртгаалд суралцах үйл нь төгс төгөлдөр болж, нийт амьтан хийгээд лангуяа их Монгол орны шашин амьтны итгэл болон өлмийн лянхуа бат оршин, зохиол үйлс нь дэлгэрэх тэргүүтний шүтэн барилдлагын үүдийг нээхийн тухайд Шагжа ёсны буянд хичээгч, номыг өгүүлэгч Далай лам Данзинжамц бээр өлмий бататгах ерөөлийн үг үүнийг ч тунгалаг сүжгээр бүхнээс өдөөгдөн, арван долдугаар жарны гал бичин жилийн наймдугаар сарын шинийн долооны өдөр буюу нийтийн тооллын 2016 оны 10 сарын 8-ны өдөр найруулан бичив.

АДИСТЭДИЙН ДЭЭДИЙГ ХАЙРЛАГЧ БУЮУ ЖИНЛАВ ЧОГЗОЛМА

1.Адистэдийн дээдийг хайрлагч язгуур дамжлагын багш
Шид бүтээлийн хурыг буулгагч амарлингуй догшин ядам
Аливаа саадыг арилгагч дагинас номын сахиусанд
Их бишрэлийг төрүүлэн гурван үүднээс мөргөмүй

2.Бодьтой бэлтгэж сэтгэлээр хувилгасан тахилын чуулганыг
Бүхий л сансар огторгуйг огоот дүүргэн өргөе

Эхлэлгүйгээс хураасан хилэнц уналыг наманчилан боомтлож
Эгэл хутагт бүгдийн буянд даган баясая

3.Гүн дэлгэр номын хүрдийг эргүүлэхийг сануулъя
Орчлонгийн эцсийг хүртэл бат оршлыг өргөе
Үүгээр билэгдэн хамаг буяны цогц бүгдийг
Гурван цагийн бодьсадва бурхадын огоот ерөөсөнчлөн

4.Бүхий л амьтдын мунхагийн харанхуй бүхнийг арилгаад
Бүхнийг болгоогч билгүүний гэгээг дэлгэрүүлэхэд зориулъя
Машид цөвүүн цагийн түнэр харанхуй үлэмж бүрхсэн
Муу цагийн амьтан биднийг нигүүлсэнгүйгээр авар

5.Хилэнцийн үйл нисванисын үр боловсрох цагийн
Элдэв зовлонгийн их гал бүхнийг амарлиулаад
Харилцан өширхөхөөс хагацаж, асрал энэрлээр зохицсон
Хотол чуулсан амгалан сайныг дэлгэрүүлэн зохион соёрх

6.Аврахтун аврахтун хуурмаг үгүй амьтны итгэл
Болгоохтун болгоохтун хэмжээлшгүй нигүүлсэнгүйн гуу
Бүү алгасар бүү цалгайр урьдын хатуу тангарагаас
Таалан таалаад үтэр түргэн авраач

7.Арван зүгт Бурхан шашины нарны цацраг түгээд
Амьтан бүхэн жаргал цэнгэлийн цогийг үргэлж эдлэн
Түйтгэрээ арилгаж, чуулганыг гүйцээгээд, бүхнийг болгоогчийн хутагт
Түргэн хийгээд гагцхүү түргэн хүрэх болтугай

8.Ачит багш, дээд гурвын үнэний адистэд хийгээд
Урвашгүй номын чанар хуурмаггүй шүтэн барилдлагын хүчээр
Би тэргүүтний сүсэг, номын сахиусны үйлсээр
Бүх горилын үр сэтгэлчлэн бүтэх болтугай

9.Аврал бүхний хураангуй багшийн адистэдээр
Ахуй үес, эцэс хойдын гутамшиг бүхэн амарлиад
Сансар нирваны сайны чуулган зөнгөөрөө бүтэхийн
Сайн чуулганы цогт цэнгэхийн өлзий хутаг орштугай.

Энэхүү дээдийн номыг ивээн тэтгэж оролцсон өглөгийн эзэд:

"Сэлэнгэпресс" ХХК, Ч.Өнөрбаяр, О.Алтантогоо, С.Гансүх,
М.Ганбат, Г.Энх-Оргил, Ч.Сувдаа, Т.Цэдэндолгор, Ө.Үүлэн,
Ө.Хунан, Ө.Хангарьд, Ө.Хантэнгэр, Б.Чинбат Л.Батзолбоо
Ч.Ивээл, Ч.Тэмүүжин, Ц.Одмаа, Гэвш, Лхаарамба Түвдэнсодов,
Ө.Бодьсэтгэл, Д.Отгонгал, Б.Хишигжаргал, Гэвш Дарба бандидаа
Данзанчойжилодой, Гавж Баттогтох,
Дашням, Одхүү ам бүл,
С.Шархүү, Г.Амгалан, Ц.Цэнгэл, С.Нэргүй, Ц.Хангай, Ш.Оюунзул,
Ц.Туяа, Х.Есүхэй, Х.Есүгэн, Ш.Зулцэцэг, Ш.Нямхүү, Х.Намуунгоо,
Н.Нармандах
нарын энэ насанд өлзий буян нь дэлгэрч, элдэв барцадгүй урт насалж,
ирээдүй хойддоо бурханы шашин их эрдэнэ лүгээ хагацалгүй хамт
төрөн үтэр түргэн бурханы хутагыг олохын өлзийтэй сайхан
ерөөлийг өргөн дэвшүүлье.

SP SELENGEPRESS
ХЭВЛЭЛИЙН КОМПАНИД ХЭВЛЭВ